

Ljudska

PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
 USTANOVLJENA 1. OKTOBRA
 1946 - MED NARODNOOSVO-
 BODILNO BORBO JE IZRA-
 JALA KOT 16-DNEVNIK IN
 TEDNIK OD OSVOBODITVE
 DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
 NIK, NATO PA KOT TEDNIK
 - OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
 V REDAKCIJSKI POVEZANO-
 STI Z «BORBO»

LETO XXIII. Stev. 92

GLAVNI IN ODGOVORNI
 UREDNIK
 IVAN SINKOVEC
 UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen
 petka - Cena 10 dinarjev

S SEJE ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA RAZPRAVA O STANJU našega kmetijstva in zadružništva

Zvezni izvršni svet je včeraj obravnaval tudi poročilo sekretariata za splošne gospodarske posle o gibanju gospodarstva v začetku letošnjega leta in sprejel več novih uredb ter odlokov

Brioni, 17. aprila (Tanjug). Zvezni izvršni svet je imel danes pod predsedstvom predsednika republike in predsednika ZIS Josipa Broza Tiha na Brionih sejo. Na njej je kot najvažnejše vprašanje obravnaval elaborat o stanju kmetijstva in zadružništva ter perspektivah za njun razvoj. Po vsestranski razpravi je sprejel osnutek resolucije o perspektivnem razvoju kmetijstva in zadružništva. Elaborat in osnutek resolucije bo poslal Zvezni ljudski skupščini, ki bo o tem razpravljala na zasedanju 25. aprila.

O GIBANJU GOSPODARSTVA

ZIS je na današnji seji obravnaval tudi poročilo sekretariata za splošne gospodarske posle o gibanju gospodarstva v začetku letošnjega leta. Gibanje gospodarstva lani in v začetku letošnjega leta kaže, da so ukrepi za stabilizacijo trga lani rodili določene sadove, ki se zrcalijo predvsem v bolj mirnem razvoju cen, v povečanju blagovnih skladov in v celoti v bolj skladnem razvoju ponudbe in povpraševanja. V prvih mesecih lanskega leta so delovali ukrepi omejevanja potrošnje, ki so tudi pri nizki industrijski proizvodnji privedli do povečanja zalog in večje ponudbe blaga na trgu.

V prvih dveh mesecih letošnjega leta smo dosegli visoko raven industrijske proizvodnje. V primerjavi s lanskim letom je narasla za 25%, v primerjavi s predlanskim pa za 25%. Proizvodnja delovnih sredstev je narasla v primerjavi s lanskim letom za 30%, proizvodnja reprodukcijskih potrebščin pa 24%, potrošnega blaga pa za 22% odstotkov. Proizvodnja električne energije je narasla za 26%, premoga za 19, nafte za 43, črne metalurgije za 45, kovinske industrije za 29, elektroindustrije za 46, kemijske industrije za 25, industrije lesa za 34, tekstilne industrije za 23, industrije gume pa za 30%. V prvih dveh mesecih letošnjega leta nismo imeli težav s prodajo. Zaloge izdelkov so narasle v februarju v primerjavi z decembrom lanskega leta za kakih 5%.

Delovna storilnost je narasla v tem obdobju za kakih 9%, proizvodnja pa za 23%. To pa je delno posledica nizke proizvodnje v prvih mesecih lanskega leta. Če vzamemo za podlago zaposlenost in proizvodnjo v prvih dveh mesecih lanskega leta in primerjamo z njima stanje v januarju in februarju letos, znaša povečanje delovne storilnosti kakih 8%. Zlasti pomemben pomen v razvoju gospodarstva je nadaljnje povečanje izvoza, ki je doseglo v prvih dveh mesecih letošnjega leta 16,1 milijardo din proti 10,8 milijardam v istem obdobju lanskega leta. Po podatkih za marec se ta tendenca nadaljuje, tako da smo v marcu dosegli izvoz v vrednosti 9,5 milijard. Celotna vrednost našega izvoza v prvem četrtletju letošnjega leta znaša torej 25,8 milijard.

Posebej je treba poudariti, da pomeni povečanje izvoza industrijskih izdelkov velik uspeh, ker sloni program izvoza v letu 1957 na povečanju izvoza industrijskih izdelkov. Vrednost našega izvoza je znašala v prvih dveh mesecih letošnjega leta 40,5 milijard din. Značilno se je povečal uvoz reprodukcijskih potrebščin in blaga za osebno potrošnjo, vtem ko se je uvoz opreme in ostalega blaga zmanjšal.

UREDBA O PLAČAH

Potem je Zvezni izvršni svet sprejel uredbu o plačah delavcev gospodarskih organizacij. Z uredbu o razdelitvi skupnega dohodka, ki jo je Zvezni izvršni svet sprejel v februarju, so nastale znatne spremembe v načinu razdelitve

ve skupnega dohodka gospodarskih organizacij. Zato je bila potrebna nova uredba o plačah.

Ceprav gospodarske organizacije iz industrije (brez rudarstva), prometa (brez cestnega) in zunanje trgovine v skladu z uredbu o razdelitvi skupnega dohodka v glavnem obdrže sedanji sistem razdelitve s tem, da imajo pravico do posebnega deleža v zveznem davku na dobiček, vse ostale gospodarske organizacije pa po izpolnitvi svojih obveznosti do skupnosti samostojno razdeljujejo ostali dohodek na osebni dohodek delavcev in uslužbencev, je nova uredba o plačah delavcev in uslužbencev edinstvena za obe omenjeni skupini gospodarskih organizacij.

Glede potrjevanja tarifnih pravilnikov je predviden isti postopek za obe skupini gospodarskih organizacij. Z uredbu za gospodarske organizacije druge skupine je predviden zaščitni plačni sklad. Tako je gospodarskim organizacijam omogočeno, da v okviru doseženega dohodka prvenstveno (pred izpolnitvijo obveznosti do družbene skupnosti) zagotovijo sredstva za plače, enake plačam, ki jih v gospodarskih organizacijah prve skupine priznajo v proizvodne stroške. Na podlagi novih tarifnih pravilnikov bo banka samo v primerih, ko periodični obračun pokaže, da doseženi dohodek ne more kriti izplačilnih plač, v naslednjem obračunskem obdobju zmanjšala akontacijo do 90 odstotkov zneska zaščitnega plačnega sklada.

Važna sprememba je določba, sprejeta na predlog Centralnega sveta ZSJ, da se zagotovi 75% plač, doseženih po tarifnih postavkah, ne pa 60% kakor doslej. S to uredbu je storjen tudi pomemben korak naprej na področju določanja norm. Norme bo odselej določala sama gospodarska organizacija in spreminila se ne bodo mogle šele po šestih mese-

cih, razen če gre za očitno računsko napako. Nova uredba prinaša tudi več drugih ukrepov, po katerih bodo delavci v ugodnejšem položaju. Tako je kot pogoj za pravico delavca do zvišanja plače nad plačo po tarifni postavki predviden krajši delovni staž 3 oziroma 6 mesecev. Nova je tudi določba, po kateri bo v izjemnih primerih priznana pravica do plače za čezurno delo tudi ljudem na vodilnih delovnih mestih, razen direktorjev in njihovih namestnikov. Le-ti bodo dobili to pravico v primerih, ko dela čezurno vsa gospodarska organizacija ali obrat ali če v čezurnem delu opravljajo posle zunaj svojega rednega delovnega področja.

ZIS je spremenil in dopolnil uredbu o prometu z žitom. Kmetijske zadruge in pooblaščenca podjetja za promet z žitom ter ostala podjetja bodo lahko odslej po svobodno formiranih cenah prodajala tudi pšenično, rženo in soržično moko domače proizvodnje (razen merice). ZIS je sprejel tudi odlok o določanju najvišjih prodajnih cen za proizvode črne metalurgije ter nekatere spremembe v uredbi o dajanju potrošniških kreditov delavcem, uslužbencem in drugim kategorijam. Kredite bodo lahko odslej dajale tudi prodajalne industrijskih in obrtnih podjetij ter obrtne proizvajalce in nabavoprodajne zadruge. ZIS je spremenil tudi odlok o pogojih in načinu dajanja premij za večje količine nakopane premoega, kakor so predvidene za prvo četrtletje 1957. Nadalje je proučil poročilo upravnega odbora Jugoslovanske investicijske banke in odobril več posojil za rekonstrukcijo podjetij, med njimi za predilnico in tkalnico Maribor. Sprejel je več sklepov s področja investicij in investicijskih posojil v kmetijstvu. Proučil je tudi predlog Generalne direkcije jugoslovanskih železnic o nakupu električnih in diesel lokomotiv.

Na današnji seji je ZIS odobril tudi nekatere spremembe in dopolnitve o odredbi o razdelitvi skupnega dohodka gospodarskih organizacij, ki proizvajajo za določene potrebe JLA. Sprejel je tudi odlok, pa katerem velja za edinega rednika obveznik-rekrut, čigar gospodarstvo plačuje osnovni davek na dohodek od kmetij-

stva, ki ne presega 500 din na družinskega člana ali če kak drug dohodek ne presega 4000 din mesečno na člana. Ta odlok je v zvezi z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o narodni obrambi, ki ga je sprejela Ljudska skupščina v marcu.

Na koncu seje je Zvezni izvršni svet poslušal in odobril poročilo podpredsednika Svetozara Vukmanovića o njegovih obiskih v Egiptu, Siriji in Grčiji, potem pa je ratificiral več mednarodnih sporazumov.

Nova Nehrujeva vlada

New Delhi, 17. apr. (Reuter). Po izvolitvi predsednika Indijske unije je vlada formalno odstopila. Nehru je dobil madat in je davi predsedniku republike predložil seznam nove vlade. V vladi ni večjih sprememb, razen da je dosedanji minister brez listnice Krišna Menon prevzel obrambni resor.

ADENAUERJEV ODGOVOR BULGANINU

Združitev obeh Nemčij slej ko prej na mrtvi točki

Bonn pripravljen na ureditev tekočih trgovinskih, ko konzularnih in repatriacijskih vprašanj

Bonn, 17. apr. (Tanjug). V Bonnu so danes objavili besedilo poslanice kanclerja Adenauerja predsedniku sovjetske vlade Bulganinu, kakor tudi besedilo note, ki jo je zahodnonemški veleposlanik v Moskvi Hass izročil sovjetskemu zunanjemu ministru Gromiku o tehničnih vprašanjih za začetek pogajanj med obema deželama.

Kancler Adenauer je izrazil pripravljenost bonnske vlade na ureditev boljših stikov z obema deželama. Rekel pa je, da je moč ta cilj doseči samo, če bi uredili vprašanje repatriacije Nemcev iz Sovjetske zveze, čemur prisoja Zahodna Nemčija poseben pomen.

V noti, ki jo je Hass danes izročil sovjetskemu zunanjemu ministru Gromiku, pa je poudarjeno, da je zahodnonemška vlada po današnji izmenjavi pismem med Bulganinom in Adenauerjem pri-

pravljena začetni s sovjetsko vlado pogajanja o ureditvi stikov med obema deželama. Bonnska vlada želi, da bi v okviru teh pogajanj uredili probleme bodočega razvoja trgovinske menjave blaga, kakor tudi vprašanja repatriacije Nemcev, ki so še v Sovjetski zvezi. V noti je dalje rečeno, da bo zahodnonemška vlada istočasno predlagala, naj bi sklenili sporazum o pravih konzularnih predstavništveh obeh dežel.

Zahodnonemška vlada predlaga, naj bi bila pogajanja v Moskvi in izjavlja, da bo takoj, ko sovjetska vlada v to privoli, poslala v Moskvo svojo delegacijo. Vodil bi jo delegat-veleposlanik. Sporazume, ki bi jih dosegli na pogajanjih, pa bi podpisali v Bonnu.

Besedilo odgovora kanclerja Adenauerja na drugo pismo sovjetskega ministrskega predsednika Bulganina in zahodnonemška nota sovjetski vladi v Bonnu nista zbudila presenečenja, ker njuna vsebina v celoti ustreza pričakovanjem. Vse stranke enotno podpirajo tiste točke, v ka-

ze, ki terja, da bi sedanje zaloge uranskih in vodikovih bomb uničili ter brezpogojno prepovedali uporabo jedrskega orožja. Zahodne države pa menijo, da sporazum o uničenju vsega tega orožja v sedanjem položaju ne bi bil realističen, ker ni moč ustvariti take kontrole, ki bi lahko odkrila tudi »dobro skrite zaloge«.

Med Sovjetsko zvezo in zahodnimi državami so prišle v današnjih razpravah do izraza različne interpretacije o učinkovitosti mednarodne kontrole in nadzorstva. Kazajo se tudi nasprotna gledišča o možnosti, da bi registrirali poskusne atomske eksplozije.

Vzlic temu pa nekateri diplomatski krogi menijo, da je bodrilno to, da so se delegacije držav v ožjem odboru sporazumele, da bodo potem, ko bodo proučile inspekcijo in kontrolo, znova podrobno razpravljale o posameznih točkah, ki so na dnevnem redu. Francoski delegat Moch je včeraj poudaril, da vseh pet vlad želi, da bi konferenca zadovoljivo opravila svoje delo. Izrazil je upanje, da bodo na sedanjih sestankih sprejeli delni načrt o razorožitvi.

PRVI NAUK DELAVSTVA GUY MOLLETOVI VLADI

Francosko prometno delavstvo je ustavilo vlake, avtobuse in ladje po vsej državi

Stavka pol milijona ljudi je izbruhnila spričo draginje in protiljudske gospodarske politike sedanje vlade

Pariz, 17. apr. (Tanjug). Danes je splošna stavka nad 400.000 delavcev in uslužbencev povsem omrtvila železniški in rečni promet v Franciji ter domala še posebej ves lokalni promet v Parizu. Stavka se je začela sinoči popolnoma in oblasti so s posebnimi ukrepi le delno zagotovile, da so vojaški kamioni in avtobusi danes vzdrževali najpotrebnejše zveze med mesti in velikimi industrijskimi središči. Stavki železničarjev in posadk rečnih ladij, ki zahtevajo višje plače, se je pridružilo z enakimi zahtevami tudi nad 100.000 delavcev in uslužbencev pariške podzemeljske železnice in vseh javnih služb francoskih mest.

Po vesteh iz raznih krajev je stavka v važnih železniških križiščih zajela kakih 90% železničarjev. Blagovni promet je povsem zastal, na glavnih železniških progah pa vozil le malo vlakov. V pariškem lokalnem prometu se je odzvalo pozivu na stavko 60 do 90% delavcev. Zato danes v Parizu in okolici podzemeljske železnice in avtobusi niso obratovali. Ulice so bile polne pešcev. Poštna služba ni mogla normalno opravljati svojega dela in nastale so velike težave s potniki, ki jih vsak dan mnogo prihaja v Pariz. Zelo velike težave so nastale tudi z delavci, ki delajo ali stanujejo v pariških predmestjih. V obratovanju tovarn so nastale hude motnje. Po pariških ulicah so da-

nes vozili v glavnem samo zasebni in vojaški avtomobili.

Dvodnevno stavko vodijo skupno glavne sindikalne centrale - Generalna konfederacija dela, katoliški sindikati, socialistični »Force Ouvrier« in avtonomistične sindikalne organizacije. To je hkrati prva enotna akcija razcepljenih sindikalnih zvez Francije, odkar je lani prišla na krmilo vlada socialistu Guyja Molleta. Zadnje mesece so organizirale stavke za boljše delovne pogoje spričo naglega naraščanja življenjskih stroškov samo organizacije Generalne konfederacije dela in katoliških sindikatov.

Dvodnevni stavki železničarjev in posadk rečnih ladij se bodo ju-

tri pridružili tudi člani sindikata civilnega zračnega prometa. Sodeč po današnjih vesteh nameravajo jutri ustaviti delo tudi delavci in uslužbenci plinarn in elektran ter vodovodnega omrežja.

Spričo velikih motenj v vsem gospodarskem življenju dežele se je celo združenje delodajalcev danes obrnilo na vlado z odločnim protestom proti njeni neodločnosti v ukrepih za »gospodarsko in finančno ozdravitev dežele«. Sindikati pa so razen višjih plač zahtevali tudi, naj nehalo odpuščati delavce.

Sodeč po zadnjih vesteh so sinoči po polnoči, ko se je začela splošna stavka, vozili samo nekateri mednarodni vlaki. Železniške postaje v Parizu in na podeželju so zdaj polne potnikov, ki čakajo na prevoz z vojaškimi motornimi vozili. V Parizu stavkajo razen osebja podzemeljske železnice tudi delavci mestnega avtobusnega prometa in uslužbenci administracije. Policija posebej kontrolira promet po mestu in cestah, polnih zasebnih avtomobilov, motociklov in vojaških kamionov.

Eisenhower samo upa

da se Varnostni svet ne bo več vmešaval v sueško vprašanje

Washington, 17. apr. (Reuter). Predsednik Eisenhower je v današnjem razgovoru z novinarji izjavil, da je bil v ameriško-egiptovskih razgovorih o Suezu dosežen napredek in da ni izgubil upanja, da bo končno prišlo do rešitve tega vprašanja. Demantiral je glasove, da nameravajo ZDA spor zaradi Suezja predložiti Varnostnemu svetu, ni pa zanikal te možnosti. Eisenhower le upa, da bo s pogajanjimi moč najti zadovoljivo rešitev. Zatem je izjavil, da smatra ameriška vlada Sueški prekop in Akabski zaliv za mednarodno vodno pot in da ZDA o tem niso spremenile svojega stališča. Glede plovbe ameriških ladij po prekopu je Eisenhower dejal, da vlada ni svetovala njih lastnikom, naj ne uporabljajo prekopa,

ker meni, da morajo družbe o tem same odločiti.

O položaju v Jordaniji je ameriški predsednik rekel, da je stališče ZDA določeno s sporazumom med ZDA, Veliko Britanijo in Francijo iz leta 1950, kakor tudi z nedavno resolucijo Kongresa, ki dovoljuje vladi pomagati vsaki deželi na Bliznjem vzhodu, ki terja pomoč v primeru komunistične agresije.

Na vprašanje o delu ožjega razorožitvenega odbora je Eisenhower odgovoril, da upa, da bo v Londonu dosežen bistven napredek. Glede zmanjšanja britanskih vojaških sil v Zahodni Nemčiji pa je dejal, da ZDA zaradi tega ne bodo bistveno spremenile svojega vojaškega programa.

VREMENSKA NAPOVED

za četrtek, 18. aprila

V zahodni in osrednji Sloveniji sprva pretežno jasno, v opoldanskem času nekoliko povečana oblačnost. V vzhodni Sloveniji spremenljiva oblačnost. Temperature ponoči od 0 do 2, v Primorju 8, najvišje dnevne do 20 stopinj C.

OB 40-LETNICI OKTOBRSE REVOLUCIJE

Ustanovitev republike sovjetov

osnovna zahteva Leninovih aprilskih tez

Začasna vlada, nastala v februaru revoluciji v Rusiji, je včasih od politike skrite borbe z revolucionarnim gibanjem ruskih množic skušala preiti k odkritemu napadu proti demokratičnim svoboščinam. Poskušala je obnoviti »disciplinirano in red« ter izkoristiti revolucijo za aktivno sodelovanje Rusije v imperialistični vojni. Zaradi takih težej je začasna vlada kmalu izgubila zaupanje ljudskih množic, ki so postajale vedno bolj revolucionarne z delavci na čelu. Boljševiška partija je po februarju postala legalna, toda ta prehod je odkril nesoglasja v partiji, čutilo se je, da ni voditelj partije — Lenina.

Sestnajstega aprila ponoči pa se je Lenin po dolgem izgnanstvu vrnil v Rusijo. Njegov prihod je bil za revolucijo in boljševiško partijo velikega pomena. Tisoči delavcev, vojakov in mornarjev so navdušeno sprejele svojega voditelja. Lenin je stopil na oklopni avto in imel govor, v katerem je pozival množice v boj za zmago socialistične revolucije. Svoj prvi nastop pred petrograjskimi proletarci in vojaki je Lenin končal z vzklikom: »Živela socialistična revolucija!»

Revolucija je potrebovala duha nenavadne moči in volje, da bi povedla množice po zanesljivi poti k cilju in zmagala. Takšen velikani misli in volje je bil Lenin, ki je takoj, ko se je vrnil, začel razvijati revolucionarno delo. Še tisto noč je razložil svoje nazore prijateljem in najbližjim sobojavnikom. Voditelj revolucije je zasedel svoje mesto. Dne 17. aprila je imel Lenin na sestanku z vodilnimi partijskimi delavci v Tavriškem dvorcu govor o vojni in revoluciji. Teze svojega referata — znamenite aprilске teze — je Lenin ponovil na sestanku boljševikov in manjševikov — delegatov Vseruskega posveta sovjetov 24. aprila 1917.

V aprilskih tezah je Lenin zbral bojne izkušnje in podal genialni načrt borbe za prehod od buržoazno-demokratične k socialistični revoluciji. Lenin je poudarjal tedanje značilnosti — dvovladje: poleg začasne vlade, ki je bila organ diktature buržoazije, je dejansko obstajala še ena vlada — sovjeti, organ revolucionarno-demokratične diktature proletariata in kmetov. Osnovna zahteva tez je prehod vsedrjavne oblasti na sovjet, ustanovitev republike sovjetov. Voja je tudi v času začasne vlade — tako so trdile teze — še vedno imperialistična zaradi buržoaznega značaja te vlade. Proletariat bo začel revolucionarno vojno samo tedaj, če pride državna oblast v njegove roke. Leninovo geslo glede odnosa do vlade je bilo: »Nobene podpore začasni vladi«, glede na pomoč manjševikov in eserov v sovjetih pa je Lenin postavil pred boljševike nalogo: »Pojasnjevati množicam, da je politika sporazumskih strank v svojem bistvu izdajalska, izolirati manjševike in esere od množic in si priboriti večino v sovjetih, da bi potem s pomočjo sovjetov predrugačili sestav vlade in njeno politiko.«

Aprilске teze so za prehod v socializem nakazale konkretne gospodarske ukrepe: konfiskacijo zemlje zemljiške gospe in nacionalizacijo vse zemlje v deželi, združitve vseh bank v eno samo narodno banko, ki bi jo kontrolirali sovjeti, ustanovitev delavske kontrole nad družbeno proizvodnjo in razdeljevanjem proizvodov.

Lenin je zahteval spremembo programa in preimenovanje partije. Predlagal je, naj se boljševiška partija preimenuje v komunistično, kot sta svojo stranko imenovala Marx in Engels, saj je končni cilj boljševiške partije zgraditev komunizma. Lenin je tudi predlagal, naj se ustanovi tretja komunistična internacionala.

Leninove teze so nakazovale daljnosežne perspektive, temeljile so na nauku, da je možno zgraditi socializem v eni sami, za sebe vzeti deželi. Navdihovale so delavce v borbi za strmoglavljenje gospostva buržoazije, za diktaturo proletariata.

IZ PROIZVODNJE BARVNE METALURGIJE

Letos večja vnema

na področju raziskovalnih del in v izpolnitvi predvidenega plana izvoza izdelkov iz barvnih kovin

Beograd, 17. apr. (Tanjug). Nad sto predstavnikov rudnikov, topilnic in tovarnih barvnih kovin je danes na letni skupščini v Beogradu obravnavalo najvažnejše naloge, ki čakajo našo barvno metalurgijo v letošnjem letu.

Glavna skrb delovnih kolektivov te industrijske panoge bo letos večja vnema na področju raziskovalnih del, odstranjevanje neskladnosti med rudniki in tovarnami za predelavo bakra in aluminija ter izpolnitev predvidenega plana izvoza izdelkov iz barvnih kovin.

Predstavniki barvne metalurgije so na skupščini med drugim ugotovili, da je bila proizvodnja te industrijske panoge lani za 12 odstotkov večja od predlanske in več kot dvakrat večja od predvojnne. Narasla je zlasti proizvodnja v industriji bakra in aluminija. Podjetja barvne metalurgije so največ pripomogla, da je lani narasel izvoz industrijskih izdelkov. Naš izvoz je bil lani najboljši usmerjen na izdelke iz bakra, medenine, aluminija in drugih predmetov predelovalne industrije namesto predelanih kovin. Čeprav smo dosegli lepe uspehe, so na skupščini poudarili, da moramo nenehoma skrbeti za nove trge.

Z uporabo novih delovnih metod v nekaterih rudnikih barvnih kovin in boljšim izkoriščanjem mehanizacije se je delovna storilnost povečala. Na skupščini pa so poudarili, da bi morali že zdaj ustanoviti pri tovarnah in rudnikih urade za delovno storilnost, ki bi se sistematično ukvarjali s to problematiko.

OKRAJNI FESTIVAL

manifestacija amaterske dejavnosti

Ljubljana, 17. aprila — Danes je bila na okrajnem svetu Zvezs Svobod in ljudsko-prosvetnih društev tiskovna konferenca, poevčena organizaciji ljudskoprosvetnega festivala v okraju Ljubljana. Festival se bo začel v ponedeljek, 22. aprila, in bo trajal do konca meseca maja, pokroviteljstvo pa je prevzel predsednik Zvezs Svobod Ivan Regent.

V daljših pripravah se je izlučilo osnovni cilj festivala in njegova poglavitna podoba. Letošnji festivali namreč ne bo nekakšno tekmovanje ljudsko-prosvetnih skupin kakor pred leti, pač pa predvsem revija te dejavnosti, ki naj prikaže doleteno kvaliteto zaven, hkrati pa tudi njeno močovitost. Začrti tega so posamezne komisije med pripravami obiskovale društva in na podlagi teh obiskov izbirale udeležence festivala, ki jim bo ta udeležba hkrati tudi priiznanje za njihovo delo.

Kakor smo že poročali, bodo sestavljale program festivala revije orkestrrov, tamburških in harmonikarskih zborov, godb na

USPEHI IN NEPRAVILNOSTI ZADRUG PRI ODKUPU

Ugotovitve posvetovanja v sekretariatu za blagovni promet LRS

Preskrba potrošnikov s kmetijskimi pridelki je bila lani boljša in bolje organizirana, pri čemer imajo svoj delež prav kmetijske zadruge. Vzlic temu pa se ponekod ponavljajo nepravilnosti, pomanjkljivosti in napake, v nekaterih primerih tudi anomalije, ki jih je treba čimprej odpraviti. O tem so večer razpravljali na posvetovanju predsednikov okrajnih koordinacijskih komisij za odkup na republiškem sekretariatu za blagovni promet, ki ga je vodil sekretar dr. Boris Puc.

NEPRAVILNOSTI PRI ODKUPU

Nekatere, četudi redke zadruge, vidijo v določbah odloka o pogojih za odkup le monopolno pravico odkupa in se ne zavedajo tudi dolžnosti, ki izvirajo iz te pravice. Monopolni položaj zadrug ni toliko v tej izključni pravici odkupa, ker zadruga nastopa kot prodajalec v imenu proizvajalca, kolikor v odnosu do kmeta. Zadrugam je hkrati naložena odgovorna naloga, da zajamejo in odkupijo vse presežke in da pri tem po eni strani zagotove minimalno odkupno ceno proizvajalcu, po drugi strani pa upoštevajo potrebe potrošnikov. Med nepravilnostmi je najbolj pogost primer, da se trgovsko podjetje neposredno dogovori s kmetom za odkup, zadruga pa se zadovolji z odločenim odstotkom marže oziroma z »zadržno takso«. Okrajne koordinacijske komisije bodo v bodoče take primere sporočale republiški komisiji.

KAKO UREDITI ODKUP VINA
Seveda pa je po drugi strani včasih težko zadostiti odloku, kakor n. pr. pri odkupu vina. V praksi poteka tako, da zadruga določi, po kakšni ceni naj se vino odkupi, vinogradnik se dogovori s trgovskim podjetjem, zadruga pa izstavi fakturo. Zadruga, ki nimajo lastnih kleti, tehnične opreme in strokovnega osebja, dejansko ne morejo same odkupovati vina. Razen tega je v Sloveniji le malo zadrug, ki bi imele ekonomsko osnovo, da si zgrade lastne kleti. Zato naj bi veljalo načelo, da zadruga sama odkupi vino, če je tehnično usposobljena za odkup in šolanje vina, v drugih primerih pa naj bi dovolili predpisi trgovskim podjetjem, da neposredno odkupujejo vino in zadrugam prispevajo določen odstotek, kar je upravičeno glede na dolžnost zadruga, da skrbi za pospeševanje vinogradništva in da usmerja in organizira proizvodnjo.

ODKUP SADJA

Pri odkupu sadja so bili lani primeri, di so zadruga sprva odkupovale jabolka po visokih cenah, ko pa blaga niso mogle prodati, so ustavile odkup, čeprav so kmetje jabolka ponujali zadrugi po nižji ceni. S takšnim ravnanjem so kvarile trg, kamor ni prišlo dovolj blaga. Zato bodo morale koordinacijske komisije v bodoče paziti na take primere in jih signalizirati republiški komisiji.

Precej je bilo govora na posvetovanju o odkupu češenj in malin, kjer igrajo važno vlogo izvozni koeficienti. Mnogo pre-

visok izvozni koeficient za maline je lani sprožil divje navijanje cen, tako da domača predelovalna industrija ni mogla priti do te važne surovine, zadruga in izvozniki Slovenija-sadje je po končanem izvozu razdelilo 103 milijone din komisijske razlike. Čimprej je to-

rej treba za letos določiti nižji koeficient, ki bo ustrezal tržnim pogojem.

KOEFICIENTI ZA ŽIVINO NE BODO ZVIŠANI
Trenutno je najaktualnejše vprašanje cen na živinskem trgu. Izvozna podjetja so na temelju razgovorov v Zvezni zunanjetrgovinski zbornici računala z zvišanjem koeficientov za živino oziroma s premiranjem izvoza živine in so na tej osnovi že preplačevala živino za izvoz. Premiranje so predlagala zaradi tega, ker je pri nas cena živine splošni višja. Toda v tem letnem času se običajno dvignejo cene tudi v tujini in zato ni razloga za premiranje. Na posvetovanju je bilo v tej zvezi sporočeno, da po informacijah iz Beograda zvišanje izvoznega koeficienta za živino ne pride v poštev in tudi ne premiranje, ki bi bilo upravičeno le za primere pogodbenega pisanja živine za izvoz, kakor je zdaj organizirano v Sloveniji. Če so izvozna podjetja v pričakovanju višjega koeficienta ali premij preplačevala živino, naj sama trpe izgubo, ki jo bodo verjetno utrpela pri izvozu.

Kongres Zvezs borcev NOV Slovenije preložen
Ljubljana, 17. apr. — Kongres Zvezs borcev NOV Slovenije, ki je bil sklican za 26. april, je preložen na 11. maj.

Plenum Glavnega odbora RK Slovenije
Ljubljana, 17. aprila. — Dne 19. aprila bo plenarna seja Glavnega odbora Rdečega križa Slovenije. Na dnevnem redu je predvsem obravnavanje predračuna in delovnega programa za tekoče leto ter poročilo o delu odbora za gradnjo mladinskega obmorskega okrevališča na Debelnem rtiču.

Žasedanje skupščinskih odborov
Beograd, 17. apr. (Tanjug). — Odbora za gospodarstvo Zveznega sveta in Zbora proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine se bosta sestala 24. aprila zaradi obravnavanja osnutka zakona o spremembah in dopolnitvah osnovnega zakona o občinskem davku in mestnem samoprispevku. Potem, ko ga bosta odbora sprejela, bo ta zakonski osnutek postavljen na dnevni red seje Zvezne ljudske skupščine, ki je sklicana za 25. april.

Oba odbora bosta obravnavala tudi predlog odloka o dodelitvi družbenemu investicijskemu fondu LR Črne gore iz sredstev gospodarskih rezerv federacije.

Ali trgovina res ne pozna želja potrošnikov?

Zima je za nami, nova sezona toplejših dni pa le z zelo počasnimi koraki prestopa pragove naših trgovin. Nimamo v mislih pretiranih želja potrošnikov, temveč zgolj upravičene terjatve, da bi trgovina pravočasno dala v prodajo predmete široke potrošnje, primerne za nastopajočo sezono, o kolikor mogoče pestri izbiri, v različni kvaliteti in po različnih cenah, da bi ustrezali željam čim širšega kroga potrošnikov.

Ni moč reči, da je trgovina pred letošnjimi pomladnimi in poletnimi meseci izpolnila te osnovne naloge. Toda, če smo še pred leti ob takih ugotovitvah upravičeno kritizirali industrijo, češ da ni v stanju slediti željam potrošnikov — tega sedaj ne moremo storiti. Čeprav imajo industrijska podjetja še precejšnje težave z obratnimi krediti, je le-tar opaziti v njihovi proizvodnji velik napredek, kar dokazuje pravilno obrestovanje truda in prizadeanosti, kako ugoditi zahtevam trga.

Zal, pa tudi industrijska podjetja ugotavljajo podobno kot potrošniki, da je namreč naša trgovina izredno toga. Če je potrošnik nezadovoljen, ker imajo v trgovinah le majhno izbiro, so prao tako nezadovoljna tudi industrijska podjetja, ker le s težavo prodajo različne nobitete. Trgovine se namreč na splošno branijo »pretiranih novosti, češ da doimijo v dobro prodajo. Taka stališča trgovine pa so le slaba buda industrijskim podjetjem, da bi razširila in obogatila asortiman.

Pri ogledu trgovin opazimo naslednje: predmeti široke potrošnje, ki si jih želimo za pomlad in poletje, prihajajo v trgovine zelo počasi. Trgovine s čedilji še nimajo nobenih letošnjih modelov sandal, pa tudi spomladni lahki čedilji so prišli v prodajo z zakasnitvijo. Izjema, ki jo moramo pohvaliti, so izdelki Jugoplastike. Že sedaj so v prodaji raznorstni sandali iz umetnih mas in drugi predmeti za pomladno in poletno sezono. Podobno kot s usnjeno obutvijo je pa tudi s tekstilom. Tu še celo lahko kritiziramo, kako v trgovini premalo mislijo na želje in potrebe potrošnikov. Dokajšnja obratna sredstva so vložili v nakup krombija, čeprav je bilo dokaj razumljivo, da to drago blago, ki so ga imele v precejšnjih količinah na razpolago vse trgovine s tekstilom, ne bo šlo kdo ve kako v promet. Zgrešena pa je tudi misel, ki se je naša trgovci s tekstilom korenito oklepajo, ko menijo, da bo šlo vsako leto ponovno v promet blago, ki so ga dobro prodajali minuloz sezono.

Dejansko je za trgovino nabava blaga pred vsako sezono precejšnje teovanje. Zato pa bi morali še tembolj premisliti zlasti o trgovinah na debelo, kakšno blago naj nabavijo. Dokaj nenavadno je, da ima namreč industrija pri nas boljši posluh za to kot pa trgovska podjetja, čeprav imajo le-ta neposreden stik s potrošniki. Zastopnik nekega tekstilnega podjetja v Kranju je povedal, da si morajo dostikrat pomagati celo z zvijačo, ko skušajo spraviti novo blago in nove vzorce na trg. Tako so v tem podjetju pokazali dobaviteljem nekaj bal blaga, katere je trgovina odklanjala, in jim dejali, da je blago že prodano v druge republike. Sele to je bila naba, ki je spodbudila trgovce, da so posegli po njem.

Premajhna iniciativa trgovine, da bi ustregla željam potrošnikov, pa se kaže tudi v pičli izbiri otroške konfekcije, dalje predmetov, ki jih potrebujejo ljudje poleti pri kopanju, taborjenju itd. Ponovno se sprašujemo, kako da naša trgovina še ne dela tako, kot dela trgovina drugod po svetu. Zakaj ne sklenejo pogodb z industrijskimi podjetji pred sezono na osnovi vzorcev, da bi industrija potem izdelovala res lo, kar si želijo ljudje videti in kupiti o trgovini.

M. N.

DNEVNIK

NA PLENARNEM SESTANKU ZVEZNE GRADBENE ZBORNICE, ki se je začel v Opatiji, bodo razpravljali o elaboratu o dosežanjem in perspektivnem razvoju gradbeništva.

INŠTITUT ZA JAVNO UPRAVO bodo v kratkem odšli v Beogradu. To bo središče za proučevanje javne administracije in družbenega upravljanja. V inštitutu naj bi se pripravljali tudi študijski delci za najvišje položaje v državni upravi. Predvidevajo, da bo za pouniverzitetna specializacija, odzoma kolonije v inštitutu trajalo dve leti.

POLJSKI KNJIŽEVNIKI bodo prispeli 26. aprila v Jugoslavijo. Med svojimi enomesečnim bivanjem v naši državi bodo obiskali Beograd, Zagreb, Ljubljano, verjetno pa tudi Skopje ali Sarajevo, kjer si bodo ogledali kulturne ustanove in se razgovorjali z jugoslovanskimi pisatelji o problemih literarnega ustvarjanja. Delegacija poljskih književnikov bo s tem vrnila v našo skupino naših pisateljev, ki je bila lani na Poljskem kot gost Zvezs poljskih pisateljev.

IZ SOTIJE POROČAMO, da je delegacija OLO Beograda večerj položila veno na mavzolej Zmaga Dimitrova in si ogledala nekatere znamenitosti beograjskega glavnega mesta.

TRGOVINSKI IN PLAČNI SPORAZUM Z URUGVAJEM so večerj ratificirali v Državnem sekretariatu za zunanje zadeve FLRJ. Ratifikacijske listine sta izmenjala urugvajski odpravnik Fleurquim v Beogradu Carlos Houme in sekretar za zunanje zadeve veleposlanik dr. Milan Barot.

DRUGI KONGRES KARDIOLOGOV JUGOSLAVIJE bo od 20. do 24. aprila v Budvi. Imel bo mednarodni značaj, ker se ga bo udeležilo večje število znanstvenih medicinskih delavcev iz drugih dežel. Na kongresu, ki bo pod pokroviteljstvom Blaža Jovanoviča, predsednika Ljudske skupščine Črne gore, bodo podali okrog 60 znanstvenih referatov in prikazali več filmov o najnovejših operacijah na srcu.

MALA STATISTIKA

Številke o kmetijstvu

Zvezna ljudska skupščina bo začela 25. aprila obravnavati stanje kmetijstva in zadrugništva ter perspektive njunega razvoja. Na podlagi te razprave bo sprejela resolucijo o nadaljnjem razvoju kmetijstva in njegovem mestu v perspektivnem planu. Priobčujemo nekaj statističnih podatkov o našem kmetijstvu:

● Povprečni donosi na hektar v Jugoslaviji:
Pšenica in rž: 1930/39 — 11,1, 1947/55 — 11,1, 1953/55 — 10,9, predlanskim pa 12,4 metrskih stotov.
Ječmen: 1930/39 — 9,7, 1947/55 10,1 1953/55 — 10,6, predlanskim pa 11,6 metrskih stotov.
Koruza 1930/39 — 16,4, 1947/55 — 14,3, 1953/55 — 14,6, predlanskim pa 15,8 metrskih stotov.
Sladkorna pesa: 1930/39 — 176, 1947/55 — 150, 1953/55 — 179, predlanskim pa 178 metrskih stotov.

● Poprečni donosi na kmetijskih posevstih:
Pšenica 1954. leta 9,4, predlanskim 17,9 metrskih stotov.
Koruza 1954. leta 18,5, predlanskim 20,2 metrskih stotov.
Sladkorna pesa 1954. leta 149,0, predlanskim 193,0 metrskih stotov.
Kakšne donose bi lahko dosegli tudi v sedanjih pogojih, če bi bolj uporabljali agrotehnične ukrepe in zboljšali organizacijo proizvodnje, kažejo primeri s kmetijskega posestva »Jasenov-

ca« na Belju in še nekaterih drugih gospodarstev. Kmetijsko posestvo »Jasenovac« na Belju je doseglo predlanskim naslednje donose: pšenice 30, koruze 62, sladkorna pese pa 449 metrskih stotov.

● Število traktorjev iz leta v leto narašča. Leta 1939 jih je imela Jugoslavija 2500, leta 1948 jih je bilo 7228, leta 1953 11.648, predlanskim 12.676, lani pa 13.815. Narašča tudi uporaba umetnih gnojil. Leta 1939 je znašala potrošnja 46.600 ton, leta 1940 102.100 ton, leta 1953 108.000 ton, predlanskim 427.300, lani pa 540.000 ton. Pri nas pa porabimo na hektar nekaj manj umetnih gnojil kakor v ostalih deželah Zahodne Evrope.

● Leta 1931 je bilo v Jugoslaviji 33,8 % kmečkih gospodarstev z 0 do 2 hektara zemlje, in ta gospodarstva so imela 6,5 % vse obdelovalne površine. Od 2 do 5 ha zemlje je imelo 34 % gospodarstev z 21,5 % obdelovalne površine, nad 5 ha pa 32,2 % gospodarstev z 72 % obdelovalne površine. Predlanskim je bila sestava naslednja: gospodarstev s površino 0 do 2 ha in s 6,9 % obdelovalne površine je bilo 29,3 %, z 2 do 5 ha in s 27,4 % obdelovalne površine 39,1 %, nad 5 ha, s 64,7 % obdelovalnih površin pa 31,6 %. V podatkih iz predlanskega leta so všteta v gospodarstva nad 5 ha vsa splošna družbena in zadruga gospodarstva.

pihala, pevskih skupin, slikarjev amaterjev in gledaliških druženj, mimo tega pa bo v prostorih Gospodarskega razstavništva prirejena razstava dejavnosti Ljudske univerze, ponazorjena z različni sodobnimi sredstvi. V takinem okviru bo festival ljudsko-prosvetnih društev lepa kulturna manifestacija za ljubljanski okraj, vredna vse pozornosti našega občinstva. jm

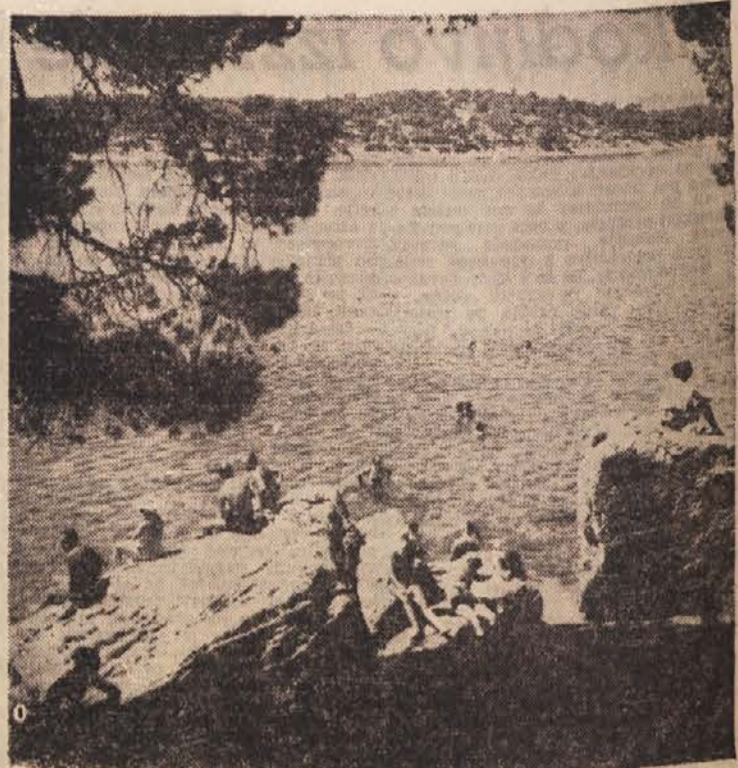
MEDNARODNO PRIZNANJE izdelkom železarne v Sisku. — Ta železarne je nedavno sprejela največje mednarodno priznanje za posebno vrsto brez železnih čevlji, ki jih uporabljajo petrolejske industrije. Na osnovi potrdila, ki ga je izdal ameriški petrolejski inštitut API, je proizvodom železarne v Sisku zajamčen plasman teh čevlji na mednarodnem tržišču, in sicer po cenah, ki so za 10 do 15 odstotkov višje kakor cene proizvodov, ki niso registrirani v tej mednarodni inštituciji.

V COKLAH

ne bomo ujeli zajca

Penzioni nad 500 dinarjev so nedvomno svinčene cikle domačega turizma

V igri igri vročega sonca in senc horovcev, ki diše po smilji, je po obrežnem skalovju poseda velika skupina letoviščarjev. Včasih postane prevročje, treba je v morje... all pa v senco na vrček piva. Težavna izbira!

ANALITIČNA OCENA DELA

PRAVASLIKA O DELOVNIH MESTIH

Kaj so pokazale letošnje izkušnje v železarni Štore

Štore, aprila. — Železarna v Štorah pri Celju je analitično ocenila delovna mesta še aprila leta 1955, to je točno dve leti pred drugimi podjetji, ki šele zdaj opravljajo to oceno ali priprave zanj. Zato je bilo vsekakor zanimivo slišati kaj več o dvoletnih izkušnjah nagrajevanja po znanstveno določenih vrednostih delovnih mest. Izkušnje je bilo, kakor je povedal pomočnik direktorja Tugomir Voga, dovolj,

di več, kakor jih potrebuje za normalno opravljanje dela.

Na podlagi tako imenovanega urnega profila so n. pr. ugotovili, da vozniki žaržirnega vlaka na Essen-plavju delajo efektivno samo štiri ure na dan. Zato so jim odredili delo tudi na žerjavih in s tem dosegli »prihranek« treh ljudi. Vozniki so se sprva upirali in zahtevali povišanje plače zaradi novega delovnega mesta, ko pa so pogledali urni profil, so privolili.

Vse to, kakor pravi tovariš Voga, direktno vpliva tudi na proizvodnost dela. Minulo leto, čeprav je bil pri eni električni peči zastoj, je bilo doseženo povečanje proizvodnje za 3,5 odstotka. Računajo, da se bo letos dvignila še za 7 odstotkov. Kolikoli v Štorah cenijo dosežene izkušnje, je videti med drugim po tem, da pripravljajo ustanovitev organizacijskega oddelka, ki se bo razen drugih vprašanj zlasti ukvarjal z analitično oceno dela ter izboljšanjem pogojev in proizvodnje na podlagi njenih pokazateljev.

Še en »Vjesnik« — turistični

Da bi čimbolje obveščal o napredu našega turističnega gostinstva in ostalih panog, ki so s tem tesno povezane, je »Vjesnik« v »Vjesnik« uvedel redno prilogo »Turistični vjesnik«. Prva številka v »Vjesniku« je izšla sedaj pred pomladanskim razglašnim veseljem. Številka s turističnega gladiča obravnava Zagreb in okolice, tako bodo tudi nadaljnje številke prinašale prikaze in vesti o posameznih turističnih krajih ob morju in v notranjosti.

Ker bo Turistični vjesnik razen tega grafično urejen na način, ki bo omogočal tudi tisk perspektiv za široko turistično prompagando krajev, objektov, podjetij in ustroj je to torej nov način cenene in učinkovite propagande v turizmu pri nas.

Mimo dejstva, da dnevni pension v letoviškem kraju, ki presega 400 do 500 din, predstavlja najresnejšo zavoro domačega turizma, ni več pametno hoditi zaprtih oči. Prav tako ne mimo tega, da letovanja najbolj potreben sloj — delavstvo in pa velike družine z majhnimi prejemki in z gospodinjstvom preobremenjeno materjo — v splošnem najmanj in najslabše izkoriščajo letni oddih. Glede na nizko kupno moč in slabo zdravstveno ter socialno stanje širokih slojev je vprašanje dobro izpeljanega socialnega turizma vsako leto bolj pereče. Gre pa hkrati tudi za pomembna gospodarska vprašanja, kajti od smotno urejenega socialnega turizma bi imeli tudi velike neposredne gospodarske koristi.

Prva leta po vojni se je težnja države k zaščiti in povečanju življenjskega standarda delovnih ljudi uveljavljala v širokem sistemu gostinskih in prometnih popustov za izkoriščanje letnega oddiha. To je odprlo vrata naših najlepših turističnih krajev in najboljših hotelov množici delovnih ljudi, ki pred vojno na kaj podobnega niso mogli niti pomisliti. Od 1952. leta pa so se ti popusti začeli postopoma zoževati, nekaj zato, ker so dejansko presegali naše gospodarske zmogljivosti, nekaj pa, ker niti promet niti gostinstvo nista imela zadostnih kapacitet za tak naval.

Do ukinjenja popustov se je domala ves domači turizem izčrpaval v izkoriščanju letnih dopustov v večjih, znanih turističnih krajih in po hotelih, medtem ko so bili zapostavljeni manjši, manj znani kraji, čeprav včasih prave turistične atrakcije. Zapostavljene pa so bile tudi ostale, cenejše oblike turizma kot izletniški ali camping turizem, izkoriščanja tujskih sob pri domačinih ipd. — Zastran tega je ukinitvev popustov sprožila nujen in v marsičem pozitiven proces prilagojevanja turističnega gostinstva tržnim pogojem.

DOBIČKI NE PADAJO Z NEBA

Vendar smo s prehodom na »rentabilno« poslovanje, kakor pravimo, skupaj z vodo izlili iz čebra tudi dojenčka. To drugo skrajnost nam je zastrila lanske turistična sezona: največji splošni ugotovitvam, da imamo premalo turističnih gostinskih kapacitet, so bili hoteli v najlepših turističnih krajih — na pol prazni. Pustimo za sedaj v nemar tujski turizem! Več kot 60 % vsega narodnega dohodka iz turizma gre vendar na rovaš naših gostov. Lanske presojene cene, ki so jih ob kumovanju ljudskih odborov »izkalkulirali« hoteli, niso temeljile na gospodarsko upravičenih lastnih cenah, marveč na dokajšnjih apetitih, ki so jih vzbudile konjunkturalne prejšnjih let. Zlasti ob morju so bili gostincem in njih botrom bolj malo mar resda lani še bolj sramotljivi predlogi o znižanih cenah pred sezono in po njej, o olajšavah za skupinske angažmaje, o nekaj »socialnih« penzionih, ki naj bi jih imel vsak hotel... Vedeli so, da pridejo Angličani, Nemci, Holančani... Toda — niso prišli! Tudi delovnih ljudi ni bilo kdo ve koliko... Uprave hotelov pa so s privolitvijo ljudskih odborov vztrajale pri svojem. Nekateri občine so navijale še turistične takse in podobno...

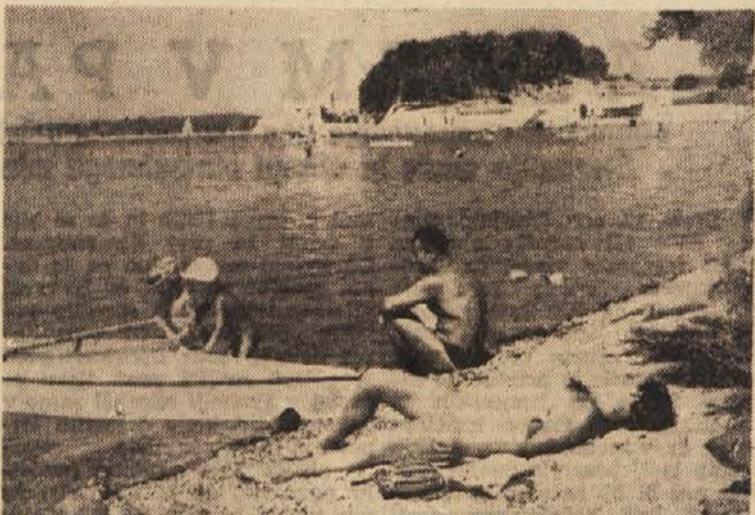
Turistično gostinstvo je prav pred dnevi že objavilo cene za domače goste. Te cene se za večja obmorska letovišča vrte od 800 do 1400 din v sezoni in od 600 do 1100 din v pred in po sezoni (po ceniku). Praktično to pomeni, da so vrata hotelov ob Jadranu za domače turiste zapahnjena tudi izven dolge sezone... Tu bodo reševali, kar se da rešiti, sindikati in večja podjetja ter nekatere ustanove z organizacijo campingov in s svojimi počitniškimi domovi ter sem in tja tudi s kakim skupinskim angažmajem, v kolikor bodo imeli za to razumevanje lokalni turistični čintelji. — Razen tega lahko brez prevelikega preroknega daru iz izkušnje prejšnjih let predvidimo, da te cene ne bodo ostale take, kot so natisnjene. Ob kolikšni ugodnejšem vremenu bo spričo znanih olajšav letos prišlo k nam dokaj več tujih turistov kot lani, zlasti na južni Jadran. To in pa objektivne težave, ki se gostincem obetajo zaradi neprestanega dvigovanja cen živil in komunalnih uslug, bodo vzroki za zvišanje cen penzionov. In najbrž bodo cene rastle hitreje kot stroški.

KONKURENCA — NE POBOŽNE ŽELJE

Vendar, kolikor nam že primanjkuje turističnih gostinskih kapacitet, zlasti hotelov — bi bilo nevzdržno, če bi naše turistično gostinstvo ob morju usmerili samo na tujski turizem. Zatorej lahko samo še enkrat »zgrevanougotovimo, da je občutno znižanje cen izven glavne sezone (to so letos deloma že upoštevali), popust za skupinske angažmaje ter pred-

vsem gospodarsko utemeljeno postavljanje cen ena izmed danih in smotrni možnosti prilagojevanja našega turističnega gostinstva razmeram na tržišču.

Pobožne želje tega ne bodo rešile, ampak samo gradnja novih kapacitet, decentralizacija sedit-

Družina na obali Jadrana. Preudarna mamica se sonči v toplem sipu, očka pa je »žrtev« — treba je čimprej urediti vse za »daljno plovbo«

njih — na južnem Jadranu ima ogromno hotelov »depandanse« skoraj istih kapacitet, kot so sami itd. — in pa od obojega pogojena konkurenca, ki si jo vsi »iskreno« želimo.

VELIKO KAPELJ DELA MORJE

Dasi pomanjkanje hotelskih kapacitet predstavlja eno izmed osnovnih ovir turističnega prometa, zlasti v sezonskem maksimumu (julij-oktober) in dasi ni prav nič manjša ovira, da so mnogi naši turistični »biseri« brez pravih komunalnih naprav in cest, da manjka hotelske mehanizacije in da ni izvežbanega osebja — dasi vse to terja široko investiranje v turistično gostinstvo, se vseeno vsiljuje pomislek: mar ne bi bilo tudi zelo koristno, če bi del sredstev, namenjenih za turizem, vložili v zelo posrečeno zamisel »turističnega varčevanja«. Velikemu številu delovnih ljudi bi omogočili, da bi pritisnili v turistične kraje in s tem pognali doslej zastajajoči domači turistični gospodarski vrtljak. Nedvomno bi se v turističnih občinah s tem celotni promet in narodni dohodek precej povečala.

Ta posreden način regresiranja delovnih ljudi bi lahko postal najbolj naravna oblika turistične investicijske politike. Razen tega pa še nekaj: ko bi turistične občine spoznale, da veliko majhnih dobičkov od domačih gostov ustvarja večji narodni dohodek kot malo velikih dobičkov od tujcev, bi se nedvomno del investicijskih sredstev začel uporabljati tudi za graditev smotno urejenih campingov, n. pr. iz weekend hišic (drugi šotori so v neizkušnih rokav turistov v treh letih iztrošeni in tako pravzaprav nismo ničesar prihranili) ter skromnejših hotelov.

OMILIMO TUDI TO SKRAJNOST

Gornjim izvajanjem temeljito nasprotuje gledanje nekaterih gostincev in ljudskih odbornikov v občinah, ki so v svojih nujnih proračunskih potrebah odvisni od dohodka turističnega gostinstva. »Pričakovati, da bi gostinstvo,

najmanj pa sezonsko, reševalo vprašanja življenjskega standarda, da je z gospodarskega stališča premalo utemeljeno,« menijo. »Za najnujnejše splošne občinske potrebe je treba od nekdaj sredstev. In prav ob morju ali v hribih so številne občine, ki so v glavnem odvisne od turističnega dohodka — vse to pa nujno odseva v cenah penzionov. Razen tega je skoraj nemogoče realno izkalkulirati lastno ceno v gostinstvu, predvsem v sezonskem, ker je pri tem veliko postavk-neznank (vreme med sezono in razni drugi vnaprej nerazčlenljivi objektivni vzroki, ki vplivajo na obisk) in ker so med glavnimi postavkami gostinskih kalkulacij pri nas najbolj nestabilne cene, cene živil-

personalni stroški, gostinska podjetja pa delujejo v skrajno zastalih tehničnih razmerah, brez kvalificiranega osebja, kar spet draži cene...«, utemeljujejo gostinci.

Nekaj resnice je v teh besedah, a še dolgo ne vsa. Nedvomno je ustvarjanje dohodka na široki fronti, čeprav s pomočjo razmeroma nižjih dobičkov, solidnejša gostinska politika kot pa iskanje nekih ekstremnih dobičkov. Zdi se tudi, da bodo splošne življenjske razmere v prihodnosti prav to pospeševale. Zal pa so omenjenim pogledom gostincev konjunkturalne turistične in splošne gospodarske razmere več preteklih sezon dale prav, saj celo pri lanski turistični »politiki« ni prišlo niti do konsekventnih gospodarskih polomov vsaj nekaterih sezonskih hotelov, ki so več kot očitno pretiravali. B. F.

Palme, morje, sonce... Rada bi porjavla

skih proizvodov. Razen tega so zaradi skoraj praznih hotelov izven sezone veliki režijski in tudi

Palme, morje, sonce... Rada bi porjavla

VEČJE ZANIMANJE ZA SOLE IN TEKAJE

Zanimanje za pridobitev kvalifikacije je naglo naraslo: dvoletno tovarniško šolo za visoko kvalificirane obiskuje zdaj okoli 60 delavcev. V pripravi je tečaj za industrijske laborante, na katerem bodo dobili tudi praktično znanje. Za pridobivanje splošne iz-

obrazbe obiskuje šolo delavskega kulturnega društva »Svoboda« okoli 60 kvalificiranih in visoko kvalificiranih delavcev. Vsi, ki vodijo najmanj tri delovna mesta, od direktorja navzdol, morajo skozi sedemdnevni tečaj, v katerem predelajo najhiterjši logičen način seznanjanja novega uslužbenca in delavca z njegovim delom in prenašanja osnovnih delovnih izkušenj. Ti tečaji so zajeli okoli 160 ljudi v železarni.

Ekonomski stimulans je pokazal svoje dobre strani tudi na tem področju. Prej je bila s šolami in tečaji precejšnja revščina. Zdaj z gotovostjo lahko ugotovimo slabe delovne pogoje v vsakem obratu. Najboljši pokazatelj za to so točke, dobljene po kriterijih iz skupine »vpliv okolice«. V Štorah tvorijo okoli petino skupnega števila točk. Z izvajanjem boljših zaščitnih ukrepov se izdatki zanje lahko znatno zmanjšajo, hkrati pa dosežejo boljši delovni pogoji.

Na podlagi teh pokazateljev je železarna n. pr. v obratu obdelave valjev uvedla ventilacijo. Število obolenih delavcev za siderozo se je s tem znatno zmanjšalo.

NAMESTO STIRI — OSEM EFEKTIVNIH UR

Analitična ocena je odkrila tudi preveč delovne sile. Pokazala je, da ima železarna Štore 30 lju-

Čudež pomladnega dne ali »Nekoč so bili partizani«

Jernej je postal star in nadložen in ni se mu prvokrat zgodilo, da je pričakal pomlad s strahom. Mlada brest in cvetje sta mu prinašala nemir, pripovedovala sta mu o njegovih minulih letih, ki jih ne bo nikdar več nazaj. Klicala sta ga iz puščobnega samskega stanovanja, ko pa je zunaj v objemu pomladnega daha občutil težino vseh svojih let, ki jih nikoli ni znal pametno zajeti, se ga je lotevala otožnost in si je zaželel, da bi se kmalu srečal z jesenskim ornamenitil listjem.

Tako se je zgodilo tudi tega pomladnega dne. Sel je sam s seboj med ozelenelimi drevjem. Na ovinku ozke gozdne poti je srečal dvoje mladih znancev, brata in sestro. Fantu je bilo svojih petnajst let, dekletu nekaj manj. Kakor vedno ob srečanju s njima, sta tudi tedaj obstala in z vso prirodnostjo mladega človeka prijazno pozdravila.

»Kaj sami?«
»Kaj naj vama še pripovedujem?«
»O partizanih...«
»O partizanih?«
»Kakor vidva,« jima je Jernej skoraj prisiljeno odgovoril. Ni bil vesel tega srečanja, vedel je, da se bo ponovilo tisto, kot že tolikokrat, kadar ju je srečal. Božajoči otroški pogledi se bodo znova pasli po njegovem obrazu, njuna pogleda bosta globoko segala v njegovo dušo. Vse to s tako obsilnostjo, s takim spoštovanjem in občudovanjem, kot da bi se nedolžna otroška roka igrala s steklenim okrasom, boječ se, da se bo zdaj sedel v drobne črepljive. Ne da bi odmaknila pogleda z njegovih oči, sta oprezno popražala:

»V katero smer ste namenjeni?«
»Tako, mislim sem, da bi Rožnik malo obiskal...« Jernej se je zlagal, misleč da se bo z izgovorom iznebil obeh otrok.

Ni mu uspelo. Zaprtila sta ga, če ga lahko spremljata. Čas imata in tako lep dan je! V troje so se vzpenjali v hrib skoraj brez besed. Dekletce je včasih ulovilo Jernejevo roko, ga pogledalo naravnost v oči, se zasmejalo, kot da bi ga rotilo, naj ji ne odrče te »reče«. Jerneja je to početje otrok skoraj jezilo. Ni vedel, komu naj pripíše to nenavadno naklonjenost, skoraj ljubezen. Odgovarjal jima je v začetku medlo, ko pa je videl, da je

vaška njegova beseda sprejeta od otrok, kot da bi pobirala razsute bisere, se je streznil in se trudil, da bi dal svojim odgovorom več vsebine in toplote. Otroka sta ga imela v svoji sredini. Če je na njuna vprašanja sledil njegov daljši odgovor, ga nista niti za trenutek prekinila. Sam sebe je slišal in se zalotil, da se nič več ne sili. Plačilo je sproti sprejemal: dekličina desnica in dečkova levica sta s stiski njegovih rok potrjevala besede, se strinjata z njimi in lovila nove. Tako so prispeli do cerkvice na Rožniku. Srečavali so ljudi, ki so se z neprikrito zamaknenostjo ozirali za nevsadnjajo trojko. Jernej je čutil, da je v očeh sprehajalcev srečen obee.

Sedli so na klopico. Nekaj minut je preteklo v molku.

»Pripovedujte še kaj!«
»Kaj naj vama še pripovedujem?«
»O partizanih...«
»O partizanih?«

Skozi dva para otroških pogledov je dvoje mladih duš nastavilo zlato posodo, da prestraže še neizgovorjene Jernejeve besede o partizanih. Jerneja je prošnja prizadela. Kako dolgo že ni slišal iz otroških ust podobnega vprašanja. Navadno so ga otroci vpraševali o kavbojih, o cirkuških klovnih, o Indijancih, sedaj pa, kar takole na lepem, po dolgem času: »Pripovedujte nama o partizanih!« Otroške oči na Rožniku tega pomladnega dne niso želele krvavih borb z okupatorjem, streljanja granatnih izstrelkov in letalskih bomb, ki so rušile in ubijale ljudi. Več, drugačna želja je bila v njunih pogledih želela sta vsebino štiriletnega boja, zakaj so ljudje trpeli in bili pripravljeni umreti.

»Tega je veliko, draga mojca!«
Dečko je z obema rokama prijel Jernejevo desnico: »Povejte nama, kako je bilo takrat, ko ste mene nosili čez Gorjance...«
»Jaz da sem Tebe nosil čez Gorjance?«
»Vi, da, saj mi je mama povedala!«
Jernej se ni kmalu spomnil; šele po daljšem premišljevanju se mu je vrnil v spomin dan, ko je izmučeni in prestrašeni ženi, ki je bežala pred

hudo sovražno ofenzivo, pomagal nositi čez Gorjance desetmesečnega otroka.

»Pa ne boš trdil, da si ti bil tisti otrok!«
»Da, jaz sem bil!«
Otroka sta vstala in stopila pred Jerneja. Od kod sta vzela vso tisto hvaležnost, ki so jo izražale njune oči. Andreju še vedno ni bilo jasno. Sile fantovo pripovedovanje, ki ni nemara izpustilo niti enega koraka tistega težavnega umika pred sovražnikom, je Jerneju odkrilo, da je nekje v ljubljani mati, ki je znala otrokoma povedati to, kar so druge pozabile ali pa niso znale tega storiti.

Jernej je vzel otroka k sebi na klop. Z obema rokama ju je objel čez pasova in se zazrl v Polhograjske dolomite. Pred očmi se mu je zameglilo. Iz sivine je prihajala slika za sliko. Pripovedovalo so o štiriletni vojni, o trpljenju in o strahu, o urah razdvojenosti, ko je dvomil sam o sebi, ko je bil na tem, da zataji samega sebe.

Stresel se je po vsem telesu. Z desnico je še bolj tesno objel dečkovo telo, kot da bi se hotel prepričati, ali sedi poleg njega res tisto bitje, ki je tistega dne jokalo v njegovem naročju.

Bal se je spustiti otroka iz objema roke, bal, da ga za vedno izgubi, njega in z njim odpustanje za vse tisto, s čemer je včasih med vojno v skrith mislih žalil trpečo domovino.

Ze skoraj v mraku je trojka zapustila Rožnik. Brez besed se je spuščala v dolino, bogata lepega pomladnega dne, ki ga je doživela na hribčku. V Beethovnovi ulici je Jernej s toplim objemom svojih oči spremljal dvoje otrok, ki sta hitela pod krov vogalne hiše, kjer je morda tudi v tistem pomladnem večeru pripovedovala učiteljica Pepca, njuna mati, resnično povest: »Nekoč so bili partizani...«
Jernej se je v velikem ovinku vračal skozi Tivoli v Delavski dom in še nikoli ni bil tako vesel, da je bil tudi on partizan. Vse cvetje, ki mu je bilo še popoldne odveč, in vse zelenje, ki mu je pred nekaj urami prinašalo v dušo vznemirjenost, je ponujalo novo vsebino:
»Vredno je živeti!«
Jože Bon

Na pomladanskem sprehodu

LEONASIM MLADIM BRALCEM

JOZE VARL:

VELIKAN POD GRINTOVCI

Dušan Mevlja:

Raziskovalec

Mladi radovednež Branko hoče vedeti natanko, kaj se skriva v medvedu, če je notri vse v redu.

Trebuh z nožem je razrezal, stričku dušo je podrezal, preiskal ga do obisti če so v njem računici čisti.

Ko do kraja ga je spiral, se je bridko razočaral. V trebuhu kosmatina je bila le žagovina.

Od Sorškega polja sem proti Grintovcem je prišel v davnih, davnih dneh velikan. Vse je popravi, kar je bilo užitega v dolini, zato ga je lakota prignala pod gore. Za njega ni bila to prav nič težka pot. Dvakrat ali trikrat je skočil, pa je bil na cilju. Lahko bi šel še čez gore, a je zagledal pod seboj bogato deželo. Na planinskih travnikih so se pasla govoda in ovce, na sončnih rebrih je rumenela zlata pšenica in okoli vasic so se drevesa upogibala pod težo sadov.

Tu bo za mene bogato prigranena miza, si je mislil. Prišel je do največje vasi. Ko so ga zagledali ljudje, so pričeli bežati. Otroci so jokali, starčki stokali, vsi pa so tekli, kar so jih nesle noge. Toda daleč niso prišli. Velikan je bil v enem skoku pri njih.

Aha, uiti ste mislili, je zakričal s svojim gromovitim glasom. Sklonil se je in zajel prgišče trepetajočih ljudi, ki so kričali, jokali in prosili, naj jim prizaneso. Obljubljali so mu vse, kakoli ho le zahteval od njih, samo nje in otroke naj pusti pri miru.

To se bo pa že dalo narediti, je odvrnil velikan, toda vsak dan mi boste morali pripeljati tri pečene krave, tri sode najboljšega vina in speči tri voze kruha. Zvečer pa, ko se bom odpravil k počitku, bo morala priti k meni

pa se je vlegel pod stoletni hrast, ki mu je pa komaj pokrtil obraz, in zasmrčal. Ko je dihal, so se veje upogibale in tulilo je skozi vejevje kakor v najhujšem viharju.

Ljudje pa niso spali. Pripravljali so velikanu jed za prihodnji dan.

Velikana je že zgodaj zjutraj zbudilo ropotanje voz. Tu sem jih ustrašoval, si je mislil, ko so ljudje stovarjali hrano za ves dan. Ljudem pa je dejal: »Da ne pozabite na večer!«

Vaščani so ves dan premišljevali, kakšno povest naj bi zvečer povedala Marinka, ki je bila prva na vrsti, da bi velikana pripravila do smeha.

»O mački in miški mu povej!« so ji dejali in ona je zvečer vsa trepetajoča odšla. Velikan jo je vzel v dlan in jo nesel v uho, da bi bolje slišal.

Marinka je pričela: »Tam v mali kočici kraj gozda sta živeli mačka in miška, ki pa se nista nikdar prepirali...«

»To ni res!« je zatulil velikan. »Pa tudi to ni vesela zgodba!« Trdo je zagrabil Marinko s palcem in kazalcem. Postavil jo je na hrast in jo za nožico privezal k najdebelejši veji. »Tu čakaj, da te bom enkrat snedel za priboljšek!« ji je dejal in se zleknil pod hrast.

Vaščani so drugo jutro videli Marinko privezano visoko na hrastu. Jokala je in prosila, naj

Tretji večer je prišla na vrsto Zdenka. Vaščani so trepetali zanj, ker so jo imeli vsi tako radi. Bila je dobra, pridna in z vsakim človekom prijazna deklica. Pogumno je stopila pred velikana. Velikan se je ozrl zviška

nanjo in jo vprašal, kako ji je ime.

»Zdenka mi pravijo,« mu je pogumno odgovorila.

»No, prav, prav! Brž mi stopi na dlan, da te ponese v uho in čimprej na vejo. Tri ptičice, to bo pa že kar dober priboljšek! Ha, ha, ha!« Zehalo se mu je že in ves nejevoljen je postavil Zdenko v uho. Zdenka pa je pričela:

»Tam v naših gorah živi tudi velikan...«

»To ni vesela zgodba,« jo je hotel velikan kar brž prekiniti.

»Saj še nisem vsega povedala. Počakal vendar, neučakanec! Torej: Tam v naših gorah živi velikan, ki se večasih zvečer oglašja. Hodi po skalnatih roboh in oponaša pastirja, krave in ovce. Malokdaj pa se pokaže.«

»Pusti take zgodbe,« je dejal velikan in že segel po Zdenki, toda Zdenka mu je pravočasno ušla globlje v uho in ga s svojimi nožicami sčegotala. »Preklíčana Zdenka, pa nadaljuj!« je zahrumel tedaj velikan.

»Saj tudi bom! Vidiš, tistega velikana sem pa danes dopoldan videla, ko sem pasla na rebri. Vprašal me je, če si ti res prišel k nam tam s Sorškega polja in če si res tak slabič, kakor pripovedujejo ljudje. Dejaj je, da se bojiš navadnih miši. Ali je to res?«

»Ha, ha, ha!« se je pričel smejati velikan. »Jaz pa slabič! Ha, ha! To je pa res vesela zgodba. Jaz pa slabič!« Vzel je Zdenko iz ušesa in jo postavil na tla. »Pojdi, Zdenka, in mu povej, da je on slabič! Pet takih zmlinčim na mah v eni roki, če se mi le zahoče!«

Velikan se je kar zvijal od smeha in solze so mu vrele iz oči. Vedno glasneje in glasneje se je smejal: »Ha, ha, ha, ha!«

Tedaj pa se je oglasil od gora odmev: »Ha, ha, ha!« Ker je velikan živel ves čas v dolini, odmeva še ni nikdar čul. Prebledel je in skočil pokonci.

»Ali si ti, gorski velikan?« je zaklical.

»Gorski velikan, velikan...« je odgovorilo od gora.

»Ti trdiš, da sem jaz slabič!«

»Slabič, bič, bič...« je odmevalo.

»Glej ga, še norčuje se iz mene! Ti spakal!«

»Spaka, spaka, spaka...«

»Jo, kako je bil velikan jezen. Izruval je bližnja dva drevesa in se napolil proti goram. Zdjaj te pa bom!« je kričal na vse grlo.

»Te bom, te bom, bom, bom...« mu je odmevalo od vseh strani.

»Au, huuu, huuuuu!«

»Huuuuuuuu...« se je glasilo odgovor.

Velikan ni vedel, kje naj išče nasprotnika. »Aha, tam tičiš!« je nato dejal. »Pa se dajva!«

»Dajva, dajva, dajva...« je vedno bolj zateglo odmevalo. Velikan pa je tekel proti goram, se spotikal in pometal z izruvanima drevesoma, da so letele skale naleč naokrog. Bolj se je bližal goram, bolj so odmevali njegovi koraki; bolj je kričal in rohnel, glasnejši je bil odgovor.

Krušile so se skale, njegovo sopihanje pa je podiralo drevesa. Bilo je huje kakor v najhujši nevihti.

»Kje si, strašilo?« je kričal.

»Si strašilo, strašilo, šiloo...« Odmevalo je z vseh strani. Zdjaj je slišal z desne, zdaj z leve, zdaj pred seboj, zdaj za seboj.

»Cakaj, zdaj mi ne uideš!«

»Uideš, uideš, uideeš!« se mu je rogalo od vsepovsod.

Velikan pa je skočil na najvišjo goro in gledal navzdol. Mračilo se je že in ni ničesar videl. »Ali si sploh tukaj?« je jezno vprašal.

»Tukaj, tukaj, tukaaa!«

Zazdelo se mu je, da je začul glas iz doline. Nič ni pomišljal.

Hotel je stopiti proti glasu, toda zmanjkalo mu je tal. Kotalil se je po gori navzdol in skale so se mu zarezovale v telo. Vaščani so čuli le še njegov krik, ki je stotero odmeval z gora, potem pa je neizmerna tišina obšla večer.

Drugo jutro so vaščani šli iskat velikana. Našli so ga pod najvišjo goro. V rokah je še krčevito stiskal polomljeni drevesi. Skopali so mu jama in ga zagrebli. Od tedaj dalje so vaščani veselo živeli in svoje pridelke uživali spet sami tako kot nekdanj.

Trnovski cicibani so praznovali

Društvo prijateljev mladine terena Trnovo je za svoje cicibane organiziralo pred kratkim praznovanje Praznika pomladi.

Tehnično vodstvo so prevzela tabornice trnovskih Mostiščarjev.

»Teta Mara« je peljala 100 cicibanov v živalski vrt ob spremstvu odbornic DPM in nekaj mamic.

Vreme je bilo lepo in jasno, na ličkih cicibančkov se je zrcalilo veselo razpoloženje. Njihovo prešernost je teta Mara komaj krotila. Cicibančki so si ogledali medvede, pelikane, opice in druge živali in nestrpno čakali, kdaj

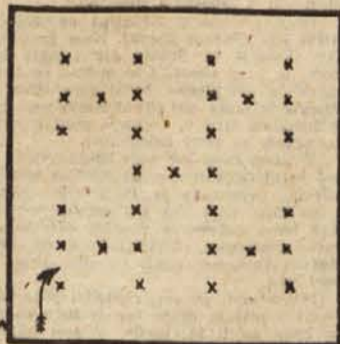
bodo pogoščeni. Tabornice so jim pripravile obložene žemljice in topli čaj z malinovicem. Kuhinja razumevanje in pomočjo tudi upravnika živalskega vrta in dežurni uslužbenec. G. Ciklana

Veselo na potovanje

Z eno potezo

Vse te točke, ki jih vidite na risbi, je treba obkrožiti z eno potezo, pri tem se ne sme križati črto!

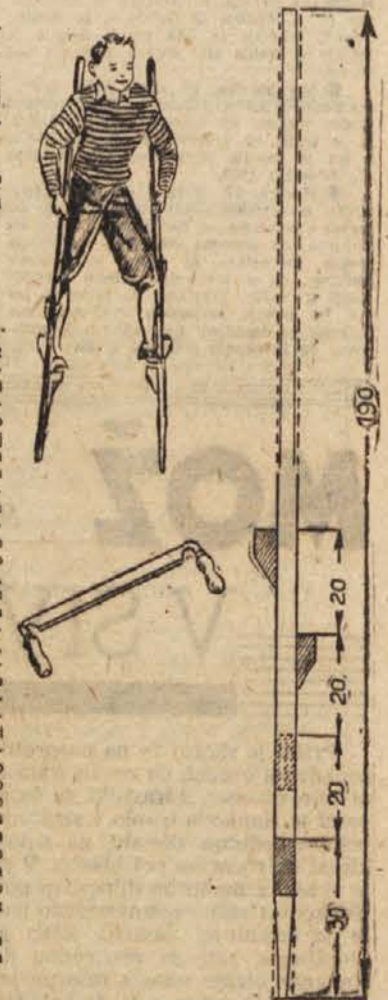
je stala pod smrekami — v taborniškem duhu —. Da je šla malica bolj v slast, jim je pionirka igrala na harmoniko. Ko so cicibančki gledali vsak svojo žemljico — sredi med njimi kuharica »Bodeča Neža« v taborniškem kroju — jih je fotograf slikal.

Pod grmovjem so našli cicibančki skrite majhne pakete; notri so bile sladke dobrote in cicibančkom so žarele oči, ko so med prsti drobili napolitanke in druge sladkarije.

Da je praznovanje tako lepo uspelo, sta pripomogla s svojim

Hodulje za vsakogar

Hodulje s štirimi različnimi stopnjami so kaj primerne za učenje hoje. Poleg tega jih lahko uporabljajo otroci različnih velikosti. Izdelamo si jih iz 5 cm

O žabi, ki so jo prelisicili

Nekoč je živel debel, črn brenčelj. Sedel je ob mlaki na marjetici in se grel v toplih sončnih žarkih. Tedaj priplava mimo žaba. Ko zagleda brenčelja na bregu, razširi oči in sline se ji počede iz gobca, ko vidi tako dober zalogaj. Žaba pa seveda ni mogla kar tako meniti nič tebi nič splezati iz potoka, da bi hlastnila po mastnem prigrizku in marjetici. Ko bi samo poskusila, da bi se kako približala svojemu plenu, bi osekakor budnega in previdnega brenčelja opozorila na nevarnost, da bi odletel. Zato se je odločila za zvižajo.

»Kvak! kvak!« je zaklicala, ko je počasi veslala proti bregu. »Dober dan! Dober dan! Ti se mi pa zdiš lenuh, ljubi moj brenčelj!«

»Kaj pa te to briga?« je brenčelj zabrenčel in nezaupno pogledal žabo.

Kaj išče deček?

»No, nol!« je zakvakala žaba. »Nisem tako mislila. Ti si vendar izvorsten letalec!«

»Da, leteti znam!« je rekel brenčelj, ki mu je laskala ta hlastnila.

naoska hvala in razširil je krila, da so se zalesketala v soncu.

»Jaz znam plavati!« se je pobahala žaba. »Kaj staviš, da bom hitreje jadrala po vodi kakor ti po zraku?«

»Tega še sama ne verjameš!« je ozkličnil brenčelj ponosno in užaljeno hkrati.

»Pa poskusiva!« je svetlohlinsko predlagala žaba. »Plavala bom vzdolž obale proti tistemu belemu kamnu, ti boš pa v isto smer letel nad menoj. Ampak tik nad menoj, prosim, da te bom imela pred očmi, ker nimava nobenega razsodnika v bližini.«

»Saj bi bil tudi odveč,« je izjavil brenčelj, spoust si zmagal.

»Torej, pravi!« je ozkličnila žaba in zacepetala od nestrpnosti. »Na tri se začne! Sedaj bom štela — pridi brž k meni na obrežje! Torej pelja: Ena... dve...«

Tedaj pa ozklične marjetica, ki je že zdavnaj uganila, zakaj v resnici gre: »Storklja prihaja!«

Komaj je marjetica to sprepoznala, je že naredilo »plumps« in žaba se je potopila v najglobljo vodo. Brenčelj je že bil razpel krila in je pravkar hotel poleteti v gotovo smrt; sedaj pa se je ustavil in oziral okrog — vendar o

storklji ni bilo nobenega sledu. Saj ta je bila daleč, tam daleč zunaj na traonikih. Marjetica je le hotela pregnati lakotno žabo, ker ji je bilo žal lahkobernega, debelega brenčelja.

Brenčelj pa vsega tega ni razumel.

»Neumna gos,« je nahrutil marjetico. »Čemu si pravzaprav na svetu? Brez koristi postavati okrog ter plašiti ljudi ter jim kvariti veselje — to znaš!« Hudo užaljen je odletel. Marjetica pa je pogledala proti soncu, ki ji je pomražiknilo. Oba sta pač vsa stvar bolje razumela kakor debeli, neumni, nevaležni brenčelj.

Za šivanke

Na sliki vidite glavico, pripravljeno iz blaga, ki jo lahko uporabite za šivanke, bučke in druge zaponke.

Kako napravite glavico? Potrebujete 10 do 20 cm širok in dolg kosček blaga (bel šifon), npr. vat, volne za lasne, konec barvastega pralnega blaga za rutico ter šivanko in nit. Na konec belega blaga natosimo vato ali drobno zrezane cunjice. Ko je cunj ali vate dovolj, zganemo blago skupaj v nekakšno culico, ki je že podobna

nekakšni glavici ter jo ob vratu nekakrat zadržemo z nitjo. Ko smo to napravili, razporedimo blago, ki pomeni vrat, po glavici ga je prej nekoliko porazširimo in lepo zbijemo okoli glavice (glej sliko). Tako smo dobili nekakšno žogico. Kaj pa zdaj? Zdjaj napravimo rutico iz pisanega pralnega blaga v obliki trikotnika, poljubno velikega, in jo lepo zarahimo. Ko smo rutico že napravili, naredimo še lasne iz volne. Vzamemo šop volnenih niti, enak dolgih in jih razdelimo na polovico tako, da ima vsaka stran glavice enako dolge niti, ter jih na vrhu po sredi glavice zaklijemo. Ko smo to storili, spletemo iz teh volnenih niti šite in jih spodaj zavežemo s pentljo. Da bo glavica še bolj prikupna in resnična, ji tudi spredaj napravimo laske iz enake volne tako, da našijemo nekaj niti na glavico (glej sliko). Za lasne lahko uporabite različne barve volne. Lahko je rumena, rjava, rdečkasto-rjava, črna in drap volna. Ko to napravimo, manjka našim punčkam samo še obraz, ki ga moramo pobarvati. Pobarvamo ga z vodnimi barvami in sicer najprej pobarvamo cel obraz z rumenkasto rjavo barvo (mešamo rumeno in rjavo barvo ter dodamo malo vode), ko se ta posuši še oči, obrvi in nos s črno barvo, usta z rdečo in lica z roza ali svetlo rdečo barvo (mešamo rdečo in belo barvo ter dodamo vodo). Ko bo glavica popolnoma suha, ji zavežemo še rutico, jo narahlo zbijemo ter zgoraj našijemo trak ali veržico iz volnenih niti za obnašanje. Zdjaj je glavica gotova in nam služi za obraz, hkrati jo lahko uporabljamo še za šivanke, igle in zaponke.

REBUS

debele in 190 cm dolge lesene letve kvadratnega profila. V razdaljah, ki so razvidne iz skice, pritrjimo na vsako njeno stran po eno stopnjo (z mizarskim klemem ali nožem lepo obrežemo robove (zgoraj ravno, spodaj malce koničasto) ter vse izgledimo še z odpadki stekla, tako da bomo dobili lepo okrogel ročaj. Takšne hodulje so močne, lahke in lične. -mm-

Drobne
ZANIMIVOSTI

Najnovejša atrakcija njujorškega cirkusa Barnum: motociklist vozi s hitrostjo 50 km na uro po areni zrišsko na kolesu v valjastem okviru.

FARAONOVA GLAVA S KRONO

Svicaraki in nemški arheologi so našli nekaj kilometrov južno od egiptovskih piramid zelo dobro ohranjeno glavo kamnitke kipe nekake faraona iz pete dinastije (okoli leta 2500 pred našim štetjem). Na tem kipu je krona spodnjega Egipta. To je prvi faraonski kip s krono.

RUMENE OVCE PASME MERINO

V južnem delu avstralskega Norvega Walesa so našli štiri ovce z rumeno volno. Pravijo, da se ta njihova volna precej razlikuje od bele volne pasme merino, je pa precej boljše, zato že delajo poskuse, da bi prenesli to lastnost tudi na potomce teh štirih ovc.

SIAMSKI DVOJČICI SE ŽIVITA

Pred tremi meseci sta se v Washingtonu rodili dvojčici, ki so potem na njih opravili zelo zapleteno operacijo, ker sta bili rasi na temenu. Zdaj se dvojčici iz Burtonove družine normalno razvijata in vse kaže, da bosta ostali živi.

KRMARJENI TRAKTOR

Sodobna tehnika je ustvarila na daljavo usmerjevane rakete in letala. Pa so se spomnili avstralski strokovnjaki, da bi se nemara izplačalo izdelati tudi krmarjeni traktor, ki bi ga uporabljali zlasti tam, kjer ni dovolj delovnih moči za obdelavo zemlje. Tak traktor bi vodili po radiu, prednost novega načina obdelave pa bi bila v tem, ker bi jih lahko en sam, seveda primerno usposobljen človek, upravljal hkrati po deset ali več. Za sedaj delajo poskuse s prvim takim traktorjem.

»BOGATI« OČE

Luigi Fracassi iz Italije se je poročil dvakrat, in sicer prvič leta 1904, drugič pa trideset let kasneje. V dveh zakonih je imel 36 otrok, med katerimi so samo trije umrli.

NAZADNJE JE LE SEDEL

V bolnišnično ameriškega mesta Toolsey v Oklahomi so pripeljali s hudimi poškodbami jahača Arnolda Halla. Zdravnikom je razloži, da je imel muhastega konja, ki nikakor ni hotel »sediti«. Nazadnje je konj le »sedel«, toda na svojega gospodarja in ga hudo obdelal s prednjimi kopiti.

LUKNJICAVO JEKLO

Britanski inženirji so izdelali luknjicavo jeklo, ki bo kot gradivo pomagalo bodočim letalom premagovati tako imenovani toplotni zid. To jeklo je zelo lahko, skozenaj pa pride celo cigaretni dim.

BONBONI S FLUOROM

Neka nemška tovarna je začela izdelovati fluorne bonbone, ki jih lahko grizejo otroci brez nevarnosti, da bi si pokvarili zobe, ker fluor preprečuje zobne bolezni.

BREZ KRAMPA
IN LOPATE

ITALIJANSKI ARHEOLOGI DELAJO PO NOVI METODI — ZGODOVINARJEM POMAGAJO VRTALNI SVEDRI IN KAMERE

● Italijanski arheologi, ki so nedavno raziskovali v rimski okolici nad 2500 let staro etruščansko grobišče, niso več uporabljali kramпов in lopat, marveč posebne fotografske kamere, ki so pripomogle, da so v dobrem tednu dni opravili delo, ki bi zanj sicer potrebovali deset mesecev. Po novi tehniki so proučili v tem kratkem obdobju 50 etruških grobov, ne da bi predejali eno samo tono zemlje.

Instrument, ki je napravil v arheološki tehniki to »revolucijo«, spominja na veliko iglo, ki skriva v sebi drobno fotografsko kamero z elektronskim »bliskom«. Iznašel ga je univerzitetni profesor Carlo Lerici. Z vrtalnimi svedri spravijo kamero v notranjost groba in tako proučijo grobišče, ne da bi kopali.

Zemljišče, ki so ga proučevali po novi metodi, je del velikega starega pokopališča v Cerveteriju, kakih 50 km severno od Rima,

na njem pa so Etruščani v davnih časih, več stoletij pred ustanovitvijo Rima, pokopavali svoje mrtve. O tem ljudstvu vemo sorazmerno malo, pa še tisto so le domneve, ki jih je izoblikovala sodobna arheološka znanost po redkih najdbah.

Pokopališče v Cerveteriju raziskujejo pravzaprav že od leta 1911, vendar je še vedno več sto neraziskanih etruščanskih grobov. Ker so znanstvena dela počasi napredovala, so v tem obdobju številni roparji in tudi amaterski arheologi odnesli vrsto dragocenih vaz, bokalov, ter keramičnih in bronastih kipcev izredno lepih oblik.

Zdaj upajo arheologi, da bodo s sedem metrov dolgo iglo tridesetkratno pospešili raziskovalna dela. Fotografske posnetke skrbno proučijo in kmalu ugotovijo položaje grobov. Osrednjo točko, kjer vrtajo, določijo z električno sondo, ki deluje na istem načelu kakor tiste, ki z

Z vrtalnim svedrom, ki ima na spodnjem koncu vrtiljivo elektronsko snemalno kamero (glej posnetek), lahko prodro do globine 7 m in razščejo grob, ne da bi jim bilo treba vtihteti kramp in lopato.

njimi ladje pošiljajo električne signale proti morskemu dnu, da ugotovijo globino. Ob pritisku na gumb začne brniti drobna kamera, ki se vrtiljivo medtem napravi 24 barvnih posnetkov. Barvne filme razvijajo kar tam

in takoj vedo, kaj je v posameznih grobovih. S teh posnetkov razberejo arheologi tudi morebitne napise ali reliefe v grobnici. Etruščani so po navadi krasili tudi grobnice podobno kot domove. Mrtiča so skušali obdati s prav tistimi rečmi, ki so bile v njegovi okolici, ko je še živel, v grob pa so mu dali tudi simbolične rezerve hrane in pijače. Tako so na primer našli v eni izmed posod moko, ki je bila v zemlji 25 stoletij.

Med drugo svetovno vojno je napravil profesor oxfordске univerze dr. Bradford kot pripadnik britanskih letalskih sil prve posnetke celotnega zemljišča, ki o njem menijo, da skriva etruščanske grobove. Napravil je poldrugi milijon fotografskih posnetkov, sedanja raziskovalna dela pa je prevzel geofizikalni oddelek milanske univerze, ki je izdelal natančen zemljevid vsega področja.

Dela bo še precej, pravi italijanski profesor Bartocini, ker doslej še niso našli nobenega groba posebne arhitektonske ali umetniške vrednosti. Večina najdenih predmetov bodo izročili v vrstno muzejem, prepričani pa so, da se obetajo še zanimiva odkritja, ker je znano, da so nastali ti grobovi takrat, ko so bili Etruščani na višku civilizacije.

V Svici je bilo letošnjo pomlad spet precej plazov. Snežne gnote so zasule vrsto turistov, pri reševalnih akcijah pa se je posebno izkazal 10-letni nemški ovčar »Adrano«, ki je postavil tudi svoj vrstni rekord: v nekaj minutah je zavohal zasutega planinca 2,5 m globoko pod snegom.

Zalivski tok

Zalivski tok dovaja toplo morsko vodo iz tropskih in subtropskih področij Atlantskega oceana na mrzla področja njegovega severnega dela. V enem samem dnevu da Zalivski tok severni Evropi tolikšno količino toplote, kolikor bi je dobili, če bi zgoroletri milijarde ton premoga. Ta velikanska količina pa ustreza dveletni proizvodnji premoga na vsem svetu.

PLANTAŽE
BELEGA STRUPA

DIRKALNE KAMELE SAME BEŽIJO V PUŠČAVO — V LONDONU JE ZARADI SUEŠKE KRIZE POSKOČILA CENA CIGARET S HAŠIŠEM NA 500 DIN

Še nedavno je bila na Bližnjem vzhodu zelo razvita trgovina z mamil. Znano je, da muslimanski koran prepoveduje uživanje alkohola, zato mohamedanci ne pijejo alkoholnih pijač, marveč žvečijo ali kadijo hašiš, »rastlino veselja«. Ker je uživanje mamil na Bližnjem vzhodu močno razvito, pri tem precej zaslužijo tudi najrazličnejše tihotapske tolpe, ki skušajo na kaj domiselne načine preslepiti carinike. V imenu vsemogočnega Alaha in na čast polkovnika Naserja« je še pred kratkim pisalo na mnogih vrečkah, ki so v njih tihotapci razpečavali svoje blago. Po poročilih vsearabske organizacije za zatiranje trgovine z mamil so Egiptčani še leta 1953 porabili dnevno po 5500 kg raznih mamil. S strojnimi ukrepi je uspelo Naserjevi vladi znižati lansko potrošnjo na 2200 kg.

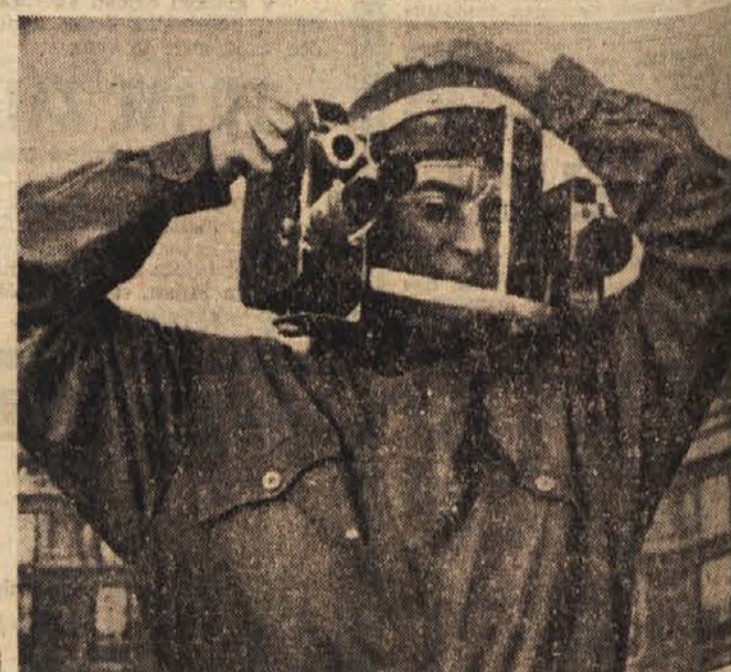
Pri referentu izraelske vlade za boj proti tihotapcem in uživalcem mamil, policijskem svetniku Jakovu Naschu se je oglašilo že več novinarjev. Nekaterim izmed njih je pokazal kaj zanimive akte, ki se čitajo kakor poglavja pustolovskih romanov...

»Sredi decembra 1956. Kraj: južni del puščave Negev. Krivici: beduini iz plemena Tarabin. — V karavani, ki je šla 28 velblodov, je bilo tudi sedem dirkalnih kamel. Pod njihovimi sedli so našli vrečke s heroinom in zavojčke z opijem. Policija se je spopadla s tihotapci in zaplenila mamila v skupni vrednosti 62.000 dolarjev...«

V Negevu je jeep sicer že zdavnaj izpodrinil kamelo, vendar so te živali tihotapcem še vedno prav tako potrebne kot nož

in samokres. Kamela namreč ne dviga oblakov prahu, prav tako

Siriji in Libanonu je cela vrsta majhnih, med gorami skritih plantaž, ki pridelujejo »beli strup«. Ti deželi ne pošiljata Organizaciji Združenih narodov prav nobenih podatkov o svojih nasadih maka, ki ga uporabljajo v medicinske namene. (Po vsem svetu potrebujejo za medicino po 500 ton opija na leto, zakonito pa ga pridelajo, oziroma proizvedejo samo 12.000 ton!) Pred dvema mesecema si je vrtnar libanonskega ministrstva za notranje zadeve uredil na dvorišču dr-

Z gornjo snemalno kamero je uspelo pariškemu padalcu Andréju Suiuru fotografirati 200 m dolg padeč tovariš, s katerim sta skupaj skočila iz višine 3000 metrov.

ne povzroča ropota. Karavane, katerih lastniki tihotapijo mamila, štejejo po navadi 20 do 30 navadnih kamel, ki nosijo pretihotapljeno svilo, kavo, čaj in drugo blago, med njimi pa je pet do osem dirkalnih velblodov z narkotiki. Heroin prodajajo tihotapci po 28.000 dolarjev kilogram. Iz enega samega grama napravijo za potrošnike po 50 praškov, ki jim pogosto primešajo še moke ali sode. Če na karavano naleti policija, našenejo vodiči te kamele v puščavo, ko mine nevarnost, pa jih z žvižgi pokličejo nazaj.

Boj proti tihotapcem z mamil je težavna in naporna naloga, še večje ovire pa morajo premagati tisti, ki se borijo proti pridelovalcem opija in hašiša. V

Račka s štirimi nogami se je izvalila švedskemu perutninarškemu farmarju Lundigu Smithu. Živalico so pregledali in je povsem normalno razvita, samo štiri tačke ima in jih vse uporablja. Farmar že računa, da bo njegova raca, če jo bo primerno zadrževal, najhitrejši ptič svoje vrste pri tekmah na suhem in v vodi.

Našel je 50 grobnic

Nizozemski egiptolog Adolf Classens je nedavno odkril na področju Abu Ravača kakih 10 km od piramid v Gizeku okoli 50 grobnic iz časov prve egiptovske dinastije. Pri delu mu je pomagalo 20 delavcev iz zgornjeegiptovske vasi Kaft, ki so se v minulih letih že precej usposobili za izkopavanje.

Razen posod iz kamna in žgane gline ter seveda kosti pokopanih niso našli v teh grobovih nobenih dragocenosti, zato znanstvenik meni, da so v njih pokopali revnejše člane takratne egiptovske družbe. Doslej še niso mogli razvozlati nobenega imena na ploščah. Dela bodo trajala približno še dva meseca, potem pa namerava Classens odpreti bogatejše grobove blizu nilske struge.

Azovsko morje

Najmanjše morje v Evropi je Azovsko, saj znaša njegova površina le 37.600 kvadratnih kilometrov. Razen tega je to morje tudi zelo plitvo, saj meri največ le 13,25 metra, medtem ko znaša povprečna globina 6,8 metra.

Za dobro voljo

PO SKOTSKO

Ko se je Walt Disney vrnil s Skotskega, ga je srečal na cesti časopisni poročevalec in ga vprašal:

»Ali ste na Skotskem opazili kaj posebnega?«

Disney je privlekel iz žepa izvod skotskega časopisa in mirno prečital tale oglas:

»Glavna mesnica na trgu nujno potrebuje izvrstnega prodajalca. Prednost imajo vegetarijanci.«

NESPORAZUM

Cesar Jožef II. je ob neki priložnosti pred svojim spremstvom prispeval v neko francosko mesto in najel privatno stanovanje. Gospodinja ga je vprašala, ali je morda tudi on iz cesarskega spremstva. Cesar je odgovoril, da ni. Potem je gospodinja znova prikolovratila v sobo najemnika prav v trenutku, ko se je ta bril.

»Ali imate morda kakšno službo pri cesarju?« ga je znova ozmerljivo vprašala.

»Kdaj pa kdaj ga obrijem,« je odgovoril Jožef II.

SOLA ZA GENIJE

Začetnik je vprašal Mozarta, kako je treba komponirati simfonijo.

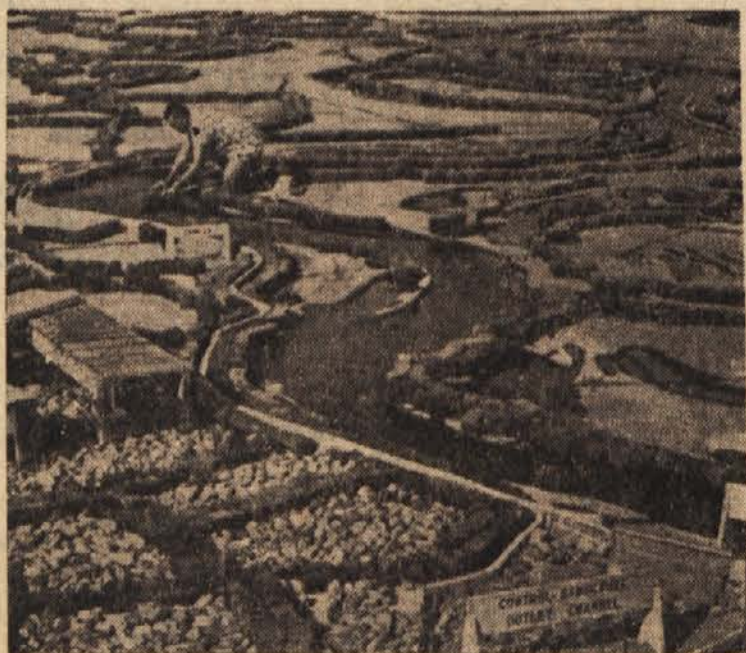
»Mladi ste še, zakaj ne bi začeli z balado?« mu je odgovoril Mozart.

»Toda Maestro, vi ste napisali prvo simfonijo s šestimi leti.«

»To je res, toda jaz nisem nikogar vprašal.«

»Zdaj pa bo, možiček, sem že popravila!«

Tisočletja že proučuje človeški rod skrivnosti tekoče vode v rekah in hudournikih. V drugem tisočletju pred našim štetjem so davni predniki zgradili v deželi dveh rek med Urom in Ascurom vrsto prekopov, ki presegaajo vse podobne moderne zamisli. Navzlic temu je proučevanje sladkih voda sorazmerno mlada znanost, zato je značilno, da je vojska, v tem primeru ameriška, zgradila prvi »hidrografski vrt« na svetu. V ta namen so uredili 200 hektarov veliko področje pri Vicksburgu v državi Mississippi, kjer so v miniaturo natančno posneli vse dele velike reke, bostonsko pristanišče ter številne rečne in jezerske plovnice poti. Na teh modelih proučujejo možnosti za plovbo in obrambo; naravo so posneli tako natančno, da ima celo voda isti kemični sestav in isto temperaturo kot v resnici, bregovi pa so izdelani iz enakega materiala, kot so v naravi. Kdor se spominja visoke pesmi o »Reki starega moža«, ki jo je pel Mark Twain o »kralju ameriških veletokov«, se bo vprašal, ali si bo »oče rek in potokov« res dal iztrgati prav vse skrivnosti...